

**Holdningspapir
om det
nordiske
samarbejde**

Folkebevægelsen mod EU

HOLDNINGSPAPIR OM DET NORDISKE SAMARBEJDE

Folkebevægelsen mod EU, marts 2021

Indledning

Folkebevægelsen mod EU støtter et tættere nordisk samarbejde som en del af alternativet til EU. Formålet med dette holdningspapir er at konkretisere, hvad dette betyder, både i den nuværende situation, hvor Norden er delt i forhold til EU, og i et scenario, hvor hele Norden er uden for EU.

I Folkebevægelsen mod EU mener vi, at et tættere nordisk samarbejde kan fremme muligheden for at frigøre os fra EU og kan være en strategisk fordel i dag med landenes forskellige tilknytning.

Den nuværende situation

Der har i mange år været et samarbejde i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd, som relativt let har opnået en række vigtige resultater. Måske er det relativt konfliktfrit samarbejde en medvirkende grund til, at Norden det meste af tiden har fået meget lidt opmærksomhed i medierne og den offentlige debat. Den vigtigste grund er dog, at flertallet af politikerne i Danmark, Finland og Sverige og, i et vist omfang, Island og Norge orienterer sig mod EU. De senere år har der dog været lidt mere fokus på Norden. Bl.a. har de nordiske fagbevægelser foreslået, at Norden får en plads i G20 og den svenske historiker Gunnar Wetterberg har haft succes med at skabe debat om Norden. De nordiske landes statsministre har også vedtaget et mål om at gøre Norden til verdens mest bæredygtige og integrerede region.

Nordens fem stater (Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige) og tre selvstyrede områder (Færøerne, Grønland og Åland) har valgt forskellige løsninger i forhold til EU.

Danmark eksklusivt Færøerne og Grønland, Finland inklusivt Åland samt Sverige er medlemmer af EU. Men Danmark og Sverige er uden for eurozonen. Danmark er uden for EUs overnationale retspolitik og uden for EUs forsvarspolitik inkl. kampgrupper og EUs forsvarsagentur. Åland står uden for EU's toldunion og Finland er det eneste nordiske land, der har tilsluttet sig Euroland.

Færøerne, Grønland, Island og Norge er ikke med i EU. Men Grønland er et oversøisk territorium ifølge Lissabon-traktaten, og visse artikler i denne traktat gælder derfor for Grønland.

I alle nordiske lande er der stor folkelig støtte til det nordiske samarbejde. En meningsmåling fra 2017 viser, at over 90 procent af nordboerne mener, at det er vigtigt eller meget vigtigt at have et nordisk samarbejde, og af disse mener næsten 60 procent, at det er meget vigtigt. Kun cirka en procent af befolkningen mener, at det nordiske samarbejde slet ikke er vigtigt¹. En repræsentativ meningsmåling lavet af Sentio i 2020 viser, at 43,65 % af danskerne støtter et nordisk forbund i stedet for et EU-medlemskab, mens 40,89 % af danskerne vil, at Danmark skal forblive i EU. 15,55 % af danskerne har

¹ www.norden.org/da/news/staerkere-i-faellesskab-samarbejdet-er-populaert-blandt-nordboerne

ikke taget stilling². Målinger fra Sverige, Finland og Norge viser, at også svenskere, finner og nordmænd hellere ønsker, at deres lande skal indgå et nordisk forbund end i EU.

Folkebevægelsen mod EU støtter et tættere nordisk samarbejde

Folkebevægelsen mod EU mener, at det er vigtigt at styrke det nordiske samarbejde uafhængigt af forholdet til EU. Vi mener, at et tættere nordisk samarbejde vil forbedre Danmarks muligheder for at fremme væsentlige værdier vedrørende folkestyre, miljø, menneskerettigheder, velfærd, arbejdsmarkedet, faglige rettigheder, fred og international solidaritet. De nordiske lande har historisk set kæmpet for disse værdier bl.a. i FN. Et klart eksempel på dette var den nordiske modstand mod apartheid i Sydafrika.

Dertil kommer, at et tættere nordisk samarbejde også vil kunne føre til billigere administration og gøre livet nemmere for mennesker, der bor i Norden. Der er allerede for mange år siden indført en række af den slags ordninger. Det er for eksempel den nordiske pasfrihed, det fælles nordiske arbejdsmarked og de skattefinansierede universelle velfærdsydelser såvel som adgangen til uddannelse på lige vilkår i hele Norden. De nordiske lande er også fælles om at have en skattefinansieret velfærds- og arbejdsmarkedspolitik, der omfatter alle i kraft af, at de er indbyggere i landene i form af bl.a. den nordiske socialkonvention.

Det er vigtigere end nogen sinde før at kunne flere sprog og forstå flere kulturer. Vi har en chance for et kultur- og sprogfællesskab for i hvert fald 20 millioner naboer - blot ved at lære et par gange 100 ord og et par sprogmelodier. De nordiske sprog er meget nært beslægtede, fordi de engang var ét. Det afspejler en beslægtet kultur - den, der har gjort det gnidningsfri nordiske samarbejde muligt. Samtidig er Nordens børn hjemme i Kardemomme By, Mumidalen og Lønneberg. Det kulturfællesskab bør skolen sørge for at bevare til voksenlivet.

Foruden det kulturelle og sproglige er der også politiske fællestræk, en skattefinansieret velfærdsmodel og en arbejdsmarkedspolitik baseret på kollektive aftaler.

I Folkebevægelsen mod EU ser vi gerne, at de nordiske lande danner et statsforbund. Altså en forpligtende sammenslutning af selvstændige stater. Visionen er ikke en nordisk forbundsstat, hvor de nordiske lande bliver delstater, men et samarbejde, hvor der er plads til demokrati og forskellighed. Forskellene mellem EU-staten og det nordisk statsforbund vil derfor blive åbenbare.

Vi ser to scenarier for øget nordisk samarbejde:

- 1) Et tættere nordisk samarbejde i en situation, hvor Norden er delt i forhold til EU, og
- 2) Et tættere nordisk samarbejde i en situation, hvor hele Norden står uden for EU.

Scenario 1) Et tættere nordisk samarbejde i en situation, hvor Norden er delt i forhold til EU

I en situation, som den nuværende, hvor Norden er delt i forhold til EU, er der stadigvæk muligheder for at styrke det nordiske samarbejde, og der vil desuden være behov for at sikre, at det nordiske samarbejde ikke svækkes yderligere.

² www.folkebevaegelsen.dk/meningsmaaling-flere-danskere-vil-have-et-nordisk-forbund-i-stedet-for-eu-medlemskab/

Folkebevægelsen mod EU foreslår, at de nordiske lande allerede nu bliver enige om:

- 1) at scanne alle politikområder for at se, hvor der er politiske eller økonomiske fordele ved et tættere nordisk samarbejde. Det kan være alt fra en evt. oprettelse af en fælles nordisk arbejdsformidling, til at Danida lægges sammen med søsterorganisationerne i de andre nordiske lande.
- 2) en økonomisk musketéred om, at landene vil assistere hinanden i økonomiske kriser, således at intet nordisk land skal være nødt til at gå global tiggergang, hvis en uventet økonomisk krise rammer et af landene (jvf. Island) eller et land får en arbejdsløshed over 10 procent. I en krisesituation skal der laves en ordning, hvor de nordiske lande således låner hinanden penge til en lav rente.
- 3) en koordineret nordisk udenrigspolitik. De nordiske udenrigsministre skal afklare om der er fælles nordiske synspunkter inden for større udenrigspolitiske spørgsmål, og i givet fald skal de nordiske lande stå sammen for at fremme disse. EU har endnu ikke en fuldt udbygget overnational udenrigspolitik og derfor vil der være en vis frihed. Hvis de nordiske EU-lande i nogle sager stoppes af EU (jf. forslaget om forbedringer af Basel-konventionen), vil Norge og Island kunne fremme den nordiske linje i andre fora, mens de nordiske EU-lande fortsætter at kæmpe for den fælles linje internt i EU. De nordiske lande driver med succes en fælles ambassadeby i Berlin, og landene bør forsøge at etablere andre ambassadefællesskaber.
- 4) en fælles nordisk fredspolitik jf. forslag fra den tidligere norske udenrigsminister Thorvald Stoltenberg, f.eks. kan de nordiske lande tage initiativ til en global fredsstyrke, som kun kan bruges, hvis der er et klart FN-mandat (jf. den tidligere fredsstyrke SHIRBRIG), en traktat, der forbyder atomvåben i Norden, et fælles nordisk hospitalsskib, der kan sendes ud til katastrofeområder o.s.v.
- 5) at bevare og forsvare den skattefinansierede universelle nordiske velfærdsmodel og arbejdsmarkedspolitik.

Scenario 2) Et tættere nordisk samarbejde i en situation, hvor hele Norden står uden for EU

Foruden at opnå alt det, der er nævnt under Scenario 1 vil vi i et scenario, hvor hele Norden står uden for EU, endnu nemmere kunne styrke det nordiske samarbejde. I en sådan situation vil det være en fordel, hvis de nordiske lande ikke alene foretager det, som er nævnt under Scenario 1, men også f.eks..

- 1) træder ind i EFTA og indgår fælles handels- og samarbejdsaftaler med EU (såfremt EU stadig består).
- 2) fremmer lokal produktion og selvforsyning, inden for og uden for Norden, samt økologi og dyrevelfærd gennem sikring, udvikling og forbedring af nationale og regionale strategier og støtteordninger samt etablering af fælles minimumstandarder. En udtrædelse af EUs landbrugs- og fiskeripolitik samt EU-toldunionen vil i sig selv mindske især Danmarks negative indflydelse på miljø og selvforsyning i andre dele af Verden.
- 3) etablerer fælles minimumstandarder for miljø og sundhed og f.eks. laver fælles forskning på området.
- 4) koordinerer vore valutapolitikker med det mål at sikre såvel prisstabilitet som høj beskæftigelse.

I begge scenarier kan det nordiske statsforbund blive etableret og inkludere både Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

